

UM
RUM
E
EINZIA
UM

**DIVITIARUM
EVANGELICARUM**

Disquisitio XXV.

PRÆSIDE

CHRISTIANO GUEINZIO

Gymnasii Hallensis

Rectore

Respondente

DAVIDE SCHWEMLERO,

Grimmâ Myso.

Dominica IV. post Trinitatis.

A. O. R. cl. lxx. iiii.

HALLIS SAXONUM

Prelo Heredum Melchioris Oel-

schlegelii

VOBIS VESTRAE GLORIAE

Viri Reverendi admodum, Excellentissimi,
Clarissimi, multo que rerum
usu gravissimi

*Dn. ANDREA Annaht / S. S. Theol. Doctor
Celeberrime, Grimmensium viciniaque
Superintendens Dignissime, Fautor
Magne, omni que obsequioso officiorum
cultu et atem de venerande.*

*Dn. CHRISTIANE Sunderman / Quastu-
ra Elect. Saxon. Praefecte in arce Grim-
mensi Eximie, et Illustriss. Elect. Saxon.
Commissarie Spectatissime, Patrone
certissime, omni que animi religione pro-
sequende.*

*Dn. M. DAVID Schmemler Ecclesiae Wi-
ensis Pastor primarie et Inspector vigi-
lantissime, Patruis omnis generis cultu
filiali prosequende.*

*Dn. FRIDERICE Sundermann Quastura
Elect. Sax. Scetizensis Praefecte Opti-
me, Evergeta observanter colende.*

*Meccœnates Magni hoc ἀσκη-
μα in observantiis τεκμηρίων,
benevolentiaςque ὀφειτῆριον
dedicat*

RESPONDENS.

ANALYSIS
 EVANGELII
 DOMINICA IV. POST TRI-
 NITATIS.

Luc. 6. à v. 36. usq. ad 43.

ANTELOGIUM.

Dicit Spiritus S. ad Hebr. 13, 16. beneficentiae & communicationis ne obliviscamini; talibus enim hostiis delectatur Deus. Ideoq. studium bonorū operum non est ἀναγκαστικόν & liberum, sed omnino necessarium: quia uti victima in V. T. ex mandato offerebantur, ita etiam bona opera, cum simus ad ea creati, Ephes. 2, 10. imò uti illa hostia non grata, quam Deus nō mandavit Lev. 22, 18. Es. 1, 12. sic nec fides accepta, quae non opera in se habet bona, sed mortua est, Jac. 2, 1. Quomodo verò

l

illa

illa bona opera sint exercenda, proponitur in pericope Evangelica.

THESIS I.

IN quâ Christianæ regulæ tûm vitæ secundùm interna, & est commiseratio v. 36. in quo ostendit Evangelista præceptum: estote ergò misericordes. Ubi conjunctio rationalis ergò rationem mandati innuit: quia antea de diligendis inimicis & operibus charitatis disseruit; ideoq; misericordiam commendat, & per synecdoc. speciei pro genere omnia opera caritatis & benignitatis intelligit. Est verò misericordia aliena miseria quædam in nostro corpore compassio, quâ utiq; subveniri, si velimus, compellimur. Servit autem motus seu affectus iste rationi, quando ita præbetur misericordia, ut justitia conservetur, sive cum indigenti succurritur, sive cum ignoscitur petenti, habet August. de Civ. Dei, l. 9. c. 5. Et est misericordia, habet Isidorus Hispalens. affectus cordis, quò compellimur, ut miseris beneficiamus, ut compatiamur proximo, & largiamur de proprio. Urget Christus hanc principalem virtutē propter traditiones
Pha-

Phariseorum traditiones, quas præferèbant
 charitati & amorì Esa. 6, 11. placetq; Deo ma-
 gis, quàm victima Matth. 9, 13. habet promif-
 siones præmiorum Proverb. 3, 3. & commina-
 tiones pœnarum Jec. 2, 2. Continentur autem
 hoc versu:

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, cõ-
 quoad corporalia. Quoad spiritualia: (do.
 Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Nempe I. Matth. 25, 35. II. Matth. 10, 42.
 III. Esa. 58, 2. IV. Syr. 4, 9. V. Tob. 4, 18.
 VI. Ebr. 13, 2. VII. Tob. 1, 120. VIII. Ps. 51,
 4. IX. Gal. 5, 1. X. Eccl. 9, 4. XI. Matth. 18, 15.
 XII. 1. Corinth. 5, 14. XIII. 1. Tit. 2, 1.

2. Tum modũ à comparatione simil. sicut
 & Pater vester misericors est. Filiorum enim
 est premere vestigia parentum. Ideoq; cum
 nos velimus esse filij Dei, oportet & nos esse mi-
 sericordes. Docet itaq; argũ. ducto à merce-
 de, quòd similes fiamus Deo, si simus misericor-
 des, habet Theophyl. in Luc. Non quidem
 pro æqualitate sicut hoc loco ponitur, sed pro
 similitudine, ut habet Ericus in homiliario
 non est ἰσοτιτ &, sicut Joh. 5, 21. sed ὁμοίωτι-
 τ &, ut Joh. 12, 11. sumitur. Ut exerceamus
 misericordiam erga omnes: uti Deus sinit solem
 suum oriri Matth. 5, 46. Ita tamen diligendi

junt homines, habet August. in sentent. sent. 2. ut eorum non diligantur errores, quia aliud est amare, quod facti sunt, aliud odisse quod faciunt. Qui enim intempestivâ lenitate, vel sæpius quàm necesse, vel etiam semper ignoscit, is planè & illorum vitam perdit, quorum audaciam ad facinora majora nutrit, & sibi ipsi eternam molestiarum materiam subministrat, habet Lactant. c. 18. de ira Dei.

3. Secundùm externa respectu oris, ne sit condemnatio vers. 32. in quo prohibitive respectu judicationis, ubi interdictum; nolite judicare. In antecedentibus enim cor Christus instruxit: cum autem nemo nostrum cor inspicere possit, & ex cordis abundantia os loquatur, Matth. 10, 12. Ergò pergit ad linguam eamq; optat pacificam. Ideoq; dixit: nolite judicare. Ubi non prohibentur judicia publica & ordinaria; quia Deus ipse ea instituit Deut. 19, 18. nec sunt hominis, sed illius Dei 2. Cor. 9, 16. sed temeraria & privata, & præter necessitatem, de quibus etiam agit Paulus 1. Cor. 6, 17. Unde inquit August. serm. 202. de tempore, quid est hoc, fratres, cum ipse Dominus in alio Evangelio dixerit Joh. 7, 20. nolite secundum faciem judicare, sed justum judicium judicate, &

te, & aperta mala iudicari & argui debent? Illa verò quæ ignoramus, & utrum bono vel malo animo fiant, scire non possumus, iudicare penitus non debemus. Vidisti alterum subditis suis cum severitate disciplinam imponere, & indulgentiam tardius dare? noli crudeliter eum iudicare, quia forsitan hoc non facit morbo iracundie, sed zelo disciplina & amore iustitiae. Fortè aliquis vicinus tuus, dum animam suam habet in rebus satis necessariis occupatum, tardius te salutarit, aut tardius occurrerit, quàm debuit; noli iudicare eum superbum; noli malignum credere; sed magis hoc aut per oblivionem, aut per negligentiam, quàm per despectum aut superbiam factum crede; quia fortè & tibi, ut est humana fragilitas, frequenter evenit, ut in aliis rebus nimium inrensus, aliquid minus cautè ac minus sollicitè fecisse videaris, & tamen nolisti te pro hac re malo animo iudicari. De istis ergo, quæ sunt Deo nota, & nobis incognita periculosè nostros proximos iudicamus. De illis verò, quæ aperta sunt, & publica mala, iudicare & redarguere, cum amore tamen, & possumus & debemus, odio habentes non hominem, sed peccatum, non vitiosum, sed vitium, detestantes morbum potius quàm aegrotum. Non au-

rem omnibus istius rei abstulit potestatem, sed
 his, qui cum flagitiis impleantur innumeris,
 alios de levissimis debitis ob temeritatem con-
 demnant, habet Hilar. c. 5. Matth. quia qui in
 aliorum peccata curiosè inquirat, aut suspicio-
 ne adductus fratrem iudicat, nondum resipis-
 centie fecit initium; neq; scrutationis, quâ co-
 gnoscat sua ipsius flagitia, in veritate longè gra-
 viora, quàm plumbum multi ponderis. Neq;
 novit unde homo consequatur cordis duriti-
 em, amans vanitatem, & quarens mendaci-
 um. Propter hoc tanquam insipiens & in tene-
 bris ambulans suis peccatis neglectis aliorum
 peccata imaginatur, aut ea, que sunt, aut que
 falsa suspitione esse putantur, habet Maximus
 in sentent. 55. ob que sanè cœlum obstupuit &
 terra inhorruit; ipsi autem sensu privati non
 erubescunt, ait idem sent. 54. cent. 3. Paucis,
 ait Augustinus lib. de ovibus, cap. 5. disci-
 plina exerceatur, iudicium non precipitetur.
 4. Et quoad effectum à pari: & non iu-
 dicabimini. Hoc est, in quâ voluntate iudi-
 caveritis, etiam iudicabimini. Et contra, in qua
 voluntate non iudicaveritis, in eâ etiam non
 iudicabimini. Unde non iniquum est, ut in
 quo iudicat, in eo iudicetur, h. e. ut in ipso ani-
 mi sui iudicio pœnas luat, cum ea mala pati-
 tur.

tur, qua malè judicantem animū consequuntur, habet August. epist. 49. quæst. 4.

5. Respectu damnationis, ubi iterum interdicitur; nolite condemnare. Nimirum etiam aperte habet quoad privatum iudicium ex defectu certitudinis, ex defectu auctoritatis, & ex defectu propriae bonitatis desumptum; sed potius eorum conversionem expectate & orate, quoniam fortassis cras aut post cras erit bonus. Stultissim⁹ itaq; quisquis esset, qui condemnasset Mariam Magdalenam, habet Ardens. Quid enim, queso, ait Theophyl. in Luc. quare condemnas alium, ut prevaricantem divinas leges? Annon & tu prevaricaris divinam legem? ut taceam de aliis peccatis, certè in illo ipso, quòd alios iudicas, peccas. Etenim divina lex precipit tibi, ne iudices fratrem. Et ita tu prevaricaris legem, & cum prevaricator es, non debes iudicare alium, ut prevaricatorem; iudicem enim superiorem esse oportet natura peccante. Non autem prohibetur doctrinae falsæ damnatio Matt. 17. 15. neq; potestas clavium Matth. 18, 18. Joh. 20, 23. nec damnatio politici magistratus, cum Deus ipse istud absq; commiseratione fieri debere preceperit Deut. 19. 13. Exod. 22, 18. ei⁹q; gladium tradiderit 1. Pet. 2, 14, Neq; juvat

exemplum Christi de adultera Joh. 8, 10. Cum Christi officium in his terris non fuerit iudicare homines, sed salvare. Unde etiam ait: abi, & noli peccare, emendavit ream, crimen non abstulit, habet Augustin. serm. 47. de verb. Domini. Inde Anathematismi non sunt prohibiti, hoc est, disertis verbis indicare, quod talis doctrina sit falsa, verbo Dei contraria; ita enim loquitur Chrysostr. de anathematit. Dogmata impia & ab hæreticis profecta arguere & anathematizare oportet; hominibus autem parcendum, & pro salute ipsorum orandum. Sic Christus damnavit Phariseos Matth. 23, 13. illorum doctrinam Matth. 16, 12. in iustitiam Matth. 5, 20. Paulus Satana tradidit Alexandrum 1. Tim. 1, 20. anathema aliud Evangelium annuncianti dixit Gal. 1, 18.

6. Et effectum à pari: non condemnabimini; in similibus enim simile iudicium. Neque enim illum condemnas, ait Chrysostr. homil. 34. in cap. 7. Matth. sed te ipsum condemnas, & facis tibi terribilius esse iudicium, cogisq; adversus te diligentissimam fieri etiam de minimis ultionem.

7. Positivè quoad præceptum: remittite. Seu absolvite: quo privatarum offensionum, quibus nos proximus læsit, condonationem,

nem & remissionem peccatorum nobis man-
 dat; sive sit amicus sive notus, sive inimicus
 aut ignotus. Sic remisit culpam fratribus Jo-
 seph Gen. 45, 5. sic David Simei 2. Sam. 29, 23.
 8. Et effectum à pari: & remittetur vo-
 bis; Qualem enim cupis erga te esse Deum,
 talis es tu ipse conseruo tuo, habet August. vo-
 luit enim Deus te esse debitorem, ut habeas de-
 bitorem. Peccando quippe inimicum te fa-
 cis Deo; sed attende, ne forte tu habeas inimi-
 cum. dimitte & dimittetur tibi. Non quasi
 remissio nostra sit causa remissionis peccatorum,
 sed tantum conditio, quam Deus à nobis re-
 quirat, quae ejusmodi est, ut vera fidei semper
 adsit. Non enim vera fides, ubi odium im-
 placabile, ira, invidia, vindicta cupiditas ad-
 versus proximum: His namq; qui indulget,
 non est ex Deo, sed damnatur & excluditur à
 regno Dei Gal. 5, 20. uti & in oratione domi-
 nica sicut non causam denotat, sed obligatio-
 nem. Deniq; sermo non ad justificandos, sed
 ad justificatos pertinet Gal. 5, 10. & ille dat
 facile veniam, cui opus est venia, habet Sene-
 ca in Agamemnone Act. 2. sc. 1. Ac potissi-
 mum quidem, ait Nazianz. orat. 49. in Ju-
 lian. 2. nos humanitatis ratio ad ignoscendum
 adducat, visq; mandati divini, eandem nobis

humanitatem in iis rebus, in quibus ea opus habemus, remetiens.

9. Tūm de opere, & est eleemosynarum præstatio v. 38. in quo mandatum in gene-
 sic: DATE. Quo verbo liberalitatem & be-
 neficentiam erga egenos præcipit, uti etiam
 alibi Sir. 3, 33. Prov. 5, 16. ibiq; omnes intelli-
 git, etiam pauperes, Tob. 4, 7. exemplo vidua
 illius Marc. 12. 12. qui pauca habent, & ma-
 nibus victum querunt Eph. 4, 28. Omnibus
 igitur dandum est, imprimis fidei sociis Gal.
 6. 19. Es. 58, 12. Proverb. 14, 21. præter validis
 mendicantibus 2. Thess. 3, 12. seipsos pascentib.
 Judæ v. 12. dandum non est; eleemosynæ enim
 ad necessitatem, & non ad pigritiam dantur,
 habet Augustinus lib. de bonis operib. Mo-
 nachor. cap. 15. ut sint auxilium in adversis,
 consilium in periculis, fulcimentum in paucis.
 Et quidem de fontibus nostris Prov. 3, 17. de
 laboribus manuum nostrarum 1. Petr. 3. non
 de fœnore & usuris August. serm. de divit.
 dandumq; est egenti, non ut aliis fiat afflictio
 & nobis remissio 1. Corinth. 13, 13. ex simplici-
 tate Rom. 12, 18. ex fide Rom. 4, 14. ita ut
 non defatigemur Gal. 6, 19. non ad ostentatio-
 nem, Matth. 6, 2. non ut pauperem trabas in-
 servitutem Sir. 29, 11. sed propter Dei manda-
 tum,

tum, & propter inopiam pauperis. Siquidem Dominus doctor vite nostra & magister salutis eterne inter sua precepta cœlestia nihil crebrius mandat, quàm ut de 9 pauperibus, habet Cyprian. serm. 1. de eleemosyn.

10. Et effectum à pari; & dabitur vobis. Ita retributio erit in hoc seculo Matth. 10, 30. quia Deum profelicitate nostrâ pauperes interpellant 2. Cor. 9, 12. Mete ergò, ait Ambros. serm. 81. uberes pecunia tuae fructus, orationes dico pauperum, intercessioneq; sanctorum, qui pro te, officiorum tuorum memores apud justum iudicem Deum dignis operum tuorum allegationibus postulent. Deinde bonorum temporalium proventum augent; qui dat pauperibus nunquam egebit, Prov. 28, 27. ditior erit Proverb. 11, 24. exemplo Sareptanae 1. Reg. 17, 15. Tobie Tob. 1, 13. Jobi Job. 42, 10. III. Dignitatis collatio Psal. 112, 19. Es. 58, 8. unde Chrysost. homil. 33. ad popul. Antioch. melius est hanc artem dandi eleemosynam scire, quàm esse regem & diademate coronari. IV. Pœne temporalis liberatio Tob. 4, 11. Proverb. 16, 8. Dan. 4, 24. misericordia quippe & fide peccata purgantur, habet Nazianz. orat. 27. de amore pauper. V. Facilis mortis impetratio. Psal. 41, 1. Tob.

4, 14. unde August. lib. 50. homil. 39. Tandem etiam in futuro seculo erit commendatio Matth. 19, 21. non à priori, ut à causis, sed posteriori, ut ab effectis; non enim sinit nos elemosyna eò decidere, ubi dives ille epulo Chrysoft. had. Unde est beatius dare quàm accipere Act. 20, 25.

II. In specie, quoad modum, respectu qualitatis: mensuram bonam. *Quae verba allegoricè sunt intelligenda de uberrima beneficiorum prestitorum remuneratione, & non eo sensu, ac si Deo placeant reciproca temeritatis maleficia, quasi homini liceat mala malis compensare; hoc enim non Christi est mandatum Matth. 5, 79. neq; Pauli Rom. 12, 119. est instructio: nec quasi Deus etiam injustè egerit cum illis, qui injustè egerunt, quia iusta sunt iudicia Dei Psalm. 119, 139. sed ut ostendatur Dei benignitas.*

12. Et confertam, ne quispiam possit conqueri; sed omnes fateri cogantur sufficere.

13. Ratione quantitatis: & concusam. Manet scilicet in eàdem allegorià, ut credamus non ad speciem fore recompensationem, ut interdum fomenta & alia ita struuntur, ut si concutiantur, concidant, quo soliditatem ostendat futura compensationis.

Tan-

14. Tandem: & superabundantem & exundantem. Quasi superpondium aliquod. Ac si dicat; si benè feceritis, benè habebitis; hoc enim est eadem mensura; exundantem autem dicit, quòd cum semel benefeceritis, in omnibus modis benè fiet, idem etiam est in condemnatione.

15. Quoad locum: dabunt in sinum vestrum. Notandum, inquit August. epist. 49. quæst. 4. quòd in sinum nobis dari dicitur, quia ea, quæ in sinu habemus, securi possidemus. Pulchrè ergò hæc remuneratio in sinum dari dicitur, ut, cum quantâ securitate possidenda, quantaq; caritate retinenda sit, ostendatur. Quin idem de spiritu & anima, cap. 65. inquit: mensuram bonam dabit in sinus vestros: confertam in interiori homine, coagitatam in exteriori, superfluentem in Deo ipso; ibi enim cumulus felicitatis, ibi supereminens gloria, ibi superfluens beatitudo.

16. Et ratio ab æqualitate, quæ proponitur in sententia proverbiali: Eadem enim mensura, quâ metimini, metientur vobis alii. Hoc est, quòd feceritis aliis, seu benè seu malè, idem ipsi parem eventum tandem & ab aliis expectetis, quâ mente, manu, linguâ aguntur, quia secundum opera singulorum reddet

reddet Deus, ait Gloss. Unde jus talionis à Deo prescriptum est Deuter. 19, 19. per quo enim quis peccat, per eadem punitur Sap. 11, 17. qui spoliat, spoliabitur Es. 33, 1. qui sanguinem fundit, eius sanguis effunditur Gen: 9, 6. captivans captivatur Apoc. 13, 10. Exempla sunt Pharaonis Exod. 1, 22. Adonibeseci Jud. 1, 12. Achabi 1. Reg. 1, 13. Hinc inquit Basiliius in fin. Psalm. 61. tribulasti fratrem? expecta equilibrium. Rapuisti bona inferiorum? pugnis & calcitrans impetivisti pauperes, pudefecisti conviciis, calumniatus es, mentitus es contra ipsum, pejerasti? opes ac possessiones orphanorum invasisti? viduas tribulasti? presentem voluptatem bonis in promissionibus repositis pratulisti? expecta, horum retributione; qualia enim unusquisq; seminat, talia metet. Caterum si quid boni à te perpetratum est, illius quoque multiplices expecta retributiones. Ita jus talionis etiam in legibus 12. tabularum probatur.

17. Tùm doctrinæ, à quâ si mala debemus cavere, uti suadetur argumento partim sumto ab hominibus, ut à cæco, estque in foveam ejusdem præcipitatio v. 39. in quo modus: Dicebat autem illis similitudinem. Quibus libenter usus est, uti

con-

constat ex historia Evangelica, ut eò facilius
intelligeretur.

18. Tùm in specie per interrogatio-
nem duplicem, quarum prima habet vim
negandi: num potest cæcus cæcum duce-
re? Quâ provocat ad ipsorum suffragia & te-
stimonia, quod fieri non possit. Atq; ita omni-
nò morbum difficilem ab animabus amovet
dominus, radicem scilicet superbia, habet
Theoph. in cap. 6. Luc. nam qui semetipsum
non considerat, & solum attendit res proximi,
illasq; taxare vult, certe iste superbia capitur
& obliviscitur sui. Taxatq; non cæcitatem
corporalem, sed spirituales. Ut discamus alie-
na vitia non temere esse judicanda, & insimul
notemus, non cæcos esse quærendos duces in
doctrina, sed prudentes; seducuntur enim alias
1. Tim. 3, 13. sicut est iniquitas quærentis, ita
iniquitas Propheta erit Ezech. 14, 10.

19. Et altera vim habet affirmandi:
nonne ambo in foveam cadent? Quasi di-
cat, vel maxime: & taxat Phariseos & scri-
bas, qui clavem sibi scientiæ & regni cælorum
insolenter sumebant, aliosq; superciliosè con-
temnebant; Atque ita arguit ab effectu con-
sequente detrimentoso, cujus protalis tan-
tùm ponitur, apodosis verò intelligitur.

20. Et

20. Et ex relato, ubi discipuli & præceptoris comparatio v. 40. in quo negativè; non est discipulus supra magistrum suum. *Qualis enim discipulus, talis & magister esse solet, ita concludens, si ipse tanquam magister neminem judico, neq; injurias injuriis, calumnias calumniis repêdo, neq; id discipuli mei facere debetis. Ut caveamus, ne in alios nobis magisterium arrogemus, ipsi infirmi. At ita pleriq; faciunt, qui dum metiri se nesciunt, quæ non didicerunt, docere concupiscunt. Non quasi omnem censuram improbare, cum aliàs arguendus sit, Levit. 19, 17. sed improbat temerariam & nimis rigidam. Et si præceptorum vitas discutere pergimus, inquit Chrysostr. 2. in 2. Tim. c. 8. ipsi doctores nostros ordinare contendimus, perversoq; ordine naturali, quæ supra sunt, infra esse volumus, ut superius pedes, inferius sit caput.*

21. Et affirmativè: perfectus autem omnis erit, si sicut magister ipsius, ut jam sciamus, non ex opinione judicandum, sed ex collatione.

22. Et à ligno, cujus observatio verfi. 41. in quo per communicationem & apostrophè de fratre, quid autem vides festucam in oculo fratris tui? Et quidè per festu-

cam

cam *minora & leviora delicta intelligantur, ex imbecillitate commissa; est enim καρφη surculus cuiusq; sati, juxta August. Oculi vero meminit, quia voluit Christus innuere fame preciositatem, simulq; conversationem & consociationem innuit, dum fratrem nominat.*

23. De seipso: *trabem autem, quæ in oculo proprio est, non animadvertis. Quæ sunt graviora & enormiora scelera; trabs enim in oculo grandis, habet Bernhardus de gradu humil. superbia in mente est, quæ quâdam corpulentia sui vanâ non sanâ, turbida non solidâ oculum mentis obscurat, ita ut si tuam occupaverit mentem, jam tu te videre, jam te talem, qualis es, non possis sentire. Unde August. ser. 212. cordis oculum festuca obscurat, trabs planè excæcat. Discamus igitur fugere curiosam temeritatem in aliis judicandis.*

24. Et denique est propria generalis emendatio v. 42. In quo iterum per interrogationem ab effectu, disparato in genere quoad absurdum; aut quomodo potes dicere fratri tuo? *De his loquitur, qui tantum minora peccata fratribus nō concedunt. Sunt, uti habet Hieronym. in Matth. culicem excolantes & camelos deglutientes.*

25. In specie ab objecto: *frater sine,*
K ejici-

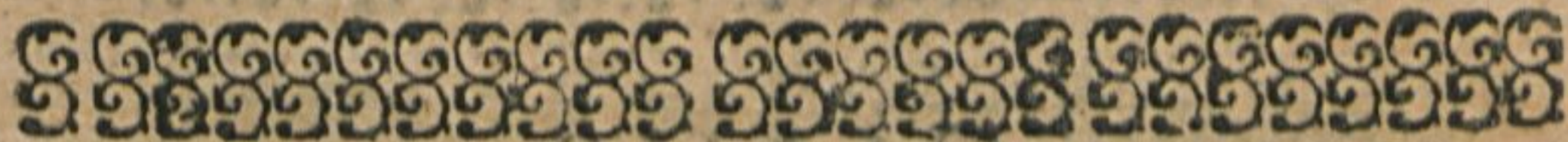
ejiciam festucam, quæ in oculo tuo est. Hoc est, emendato crimen illud leve, quod observo.

26. A subjecto: ipse in oculo tuo trabem non vides. Quasi dicat, non aspiciens, non considerans, aut inquirens.

27. Quoad mandatum, ubi minus: hypocrita, ejice primùm trabem ex oculo tuo. Hic enim ordo est charitatis, ut quisq; à seipso incipiat, & justus in principio est accusator sui, Proverb. 18, 7. nam peccata non sunt paria.

28. Et minus: tunc perspicias festucam, quæ in oculo fratris tui. Itaq; inquit Ardens, fratrem si quem volumus reprehendere, primò audiamus, ne similes ei simus; quòd si sumus, pariter ingemiscamus, & eum pariter nobiscum emendari moneamus; quòd si non sumus similes, quia tamen olim fuimus, vel esse potuimus, ei condescendamus, & eum non ex odio, sed ex misericordia arguamus. Discamus itaq; nostras ipsorum cognoscere & ejicere trabes, ceu monet Chrysost. homil. 42. in cap. 18. Gen. ubi inquit: vis judex esse? cognosce te ipsum & tua delicta, nullus est qui veret; sic enim & peccata tua emendabis, & nihil ex facto incommodaberis. Quòd si relictis rebus tuis sedes ad judicandum alios majores,

jores, te tibi ipsi colligere peccatorum sarcinas non sentis: Omnis enim, habet Gregor. l. 3. c. 32. de summ. bon. per quem necesse est alia vitia corrigi. semetipsum debet intueri, ne dum aliorum culpas ulciscitur, ipse ulciscendi furore superetur. In nos ergo animadvertamus, & alios non reprehendamus; multa enim in nobis sunt, quæ in aliis vituperamus, ait Nilus Episcop. dec. 4. neq; convenit, ut aliorum acerbus quis sit iudex, qui propria errata negligit, habet Isidor. Pelus. lib. lib. 4. epist. 25.

NOTÆ.

I.

E Stote misericordes) Considera
valde salutaria præscribi pro dilectio-
ne proximi; ut discas te non iri dilectum
à Deo, nisi diligas proximum.

II.

D Ate & dabitur vobis) Considera
non dari quicquam libenter à Deo,

K 2

nisi

nisi nos dederimus; ut discamus dare quo accipiamus.

III.

Quid vides festucā) Considera ne sis rigorosus in alios; ut discas esse curiosus in propriis erratis, quia non de alienis, sed de propriis teneris reddere rationem in die iudicii.

CASUS.

An poenæ capitales possint relaxari & condonari?

Videtur: Quia exercenda misericordia, Luc. 6, 30.

2. Deus ipse condonavit blasphemiam poenam decies Israëlitico populo Numer. 24, 22. Davidi homicidii & adulterii 2. Reg. 12, 13. Achabo 2. Reg. 21, 27. At principes vicarii Dei 4. Reg. 8, 22. Et David fecit filio 2. Reg. 14, 11.

3. Ju-

3. *Jura concedunt principem posse ex accedente causa cognitione relaxationem pœna dare* l. 1. §. fin. ff. de quaestio. l. 3. §. fin. de off. princ. l. 27. §. 31. ff. de pœnis, Decian, tr. crim. l. 5. c. 35. n. 45. Menoch. A. J. C. l. 1. q. 92.

4. *Recess. Imperii etiam principibus concedunt* de anno 1526. §. Es soll sich auch. Tiraquell. de pœn. in procem. n. 12. Heig. l. 2. quaest. 22. num. 7. Arniſeus de jure Majestatis l. 3. c. 3. n. 7.

Contra 1. si nec Racha dicendum fratri impunè; multò minus gravius delictum erit condonandum, Matth. 6. 22. Non delinques ad dextram, neq. ad sinistram Deut. 42. & 32. Et scriptura gravissimas pœnas minatur, si impunè permittantur peccata Lev. 20, 4.

2. *Jura volunt, ut malefici puniantur* l. 9. §. 5. ff. de publican. l. 51. ff. ad L. Aquil. & l. 1. §. quorum alterum 4. ff. ad S. Ct. Turpil. & l. 15. ff. ad municipalem.

3. *Inferior non potest mutare, vcl dero-*

IK₃

derogare legem superioris c. cùm inferior de major. & obediens. c. literas de Restitut. spol. Farinac. prax. crim. li. 1. quæst. 6. n. 15. Heig. part. 2. q. 24. n. 29. Harprech. in tr. crim. ad §. 5. l. de oblig. ex delict. n. 50.

4. *Princeps non solutus legibus divinis, arg. l. 8. ff. de cap. dimi. Vasq. illustr. q. 26. n. 13. Est q̄ abominatio coram Deo, absolvere impium Prov. 17, 15.*

5. *Philippus Rex Gallia recordatus Pfal. 106. de beatitudine eorum, qui faciunt justitiam omni tempore, gratiam, quã semel reo capitalis criminis dederat, statim revocavit Camer. oper. success. lib. 1. c. 109.*

Ad contraria: 1. Misericordia exercenda est, sed sine injustitia, quia dictum est, non parcat oculus tuus Deuter. 19, 13. ne subtrahas disciplinam Proverb. 23, 13. qui enim intempestivã lenitate, vel sæpius quàm necesse est, vel etiam semper ignoscit, is planè & illorum vitam perdit, quorũ audaciam ad facinora majora nutrit,

trit, & sibi ipsi aeternam molestiarum pœnam subministrat.

Ad 2. Longè aliud de Deo, aliud de hominibus: hoc enim conditione utitur, si pœnitentiam egerint, uti fecerunt illi, qui allegati, Deut. 30. per totum. Jerem. 18, 7. Et aliud itidem in multitudine, ne pius cum impijs affligantur, nocentes cum innocentibus Gen. 18, 24. Jon. ult.

Ad 3. Jura concedunt quidem, sed in iis, quæ in homines perpetrantur, nec habent pœnam divinitus constitutã, & legibus humanis ex naturali jure, quod immutabile, Inst. §. fin. de J. N. G. & C. probatam; Nam in illis homo non debet contradicere: unde homicida Gen. 6, 6. l. 3. c. de Episc. aud. & maleficus Exod. 20, 18. Lev. 20, 15. puniendus. Vasq. par. lustr. libr. 1. cap. 27. n. 2. Covarruv. lib. 1. resolut. c. ult. n. 8.

l. 1. §. quor. ff. ad S. Ct. Turpil. ait: facti quidẽ questionẽ esse in arbitrio judicantis, pœnæ verò persecutionẽ non ejus voluntati mandari, sed legis auctoritati reservari

Bor-

Bornit. de jur. Majesta. c. 9. & Papinianus non loquitur de pœna mitiganda, sed de tota vel auferenda, vel ubi nulla est, reponenda, quod judici non permittitur. Ita vulneratus si. §. 2. ff. ad L. Aquil. Videatur Morla in emporio part. 1. tit. 1. quæst. 19. Bocerius de jurisdic. c. 5. n. 65. Vasquius q. 22. si verò ex legibus humanis tantùm pœna constituta, unà & delinquens benè meritus de Republ. factumq; casu delictum, seu ex ignorantia his relaxari potest non tota, sed tanta 1. Reg. 2, 26. August. epist. 53. ad Maced. Decian, l. 3. cap. 35. n. 48.

Ad 4. Eadem est ratio in iis, in quibus licita vel indulgentia vel mutatio; tum etiam principibus, quibus regalia majora competunt. Videantur Petreus in thes. controvers. conclus. crim. 228. Meisn. in tractat. de LL. l. 4. sect. 1. q. 23. Gebhard. de prin. jur. conclus. 5. n. 6. Bachovius in notis ad Treut. volum. 2. disp. 30. thes. 3.

Abstergere soles maculas ceu spongia fa-
das;

Sic solet & noxas emaculare Deus.

Ergo fit facilis misereri quisquis alius,

Christus ait, pater ut vester & esse solet.

Judicet & nullū temere idipsum nec damnet!

Sentiet: at veniam det, data rursus erit.

Da! dabitur mensura, referta, superflua rursus.

Qualem tu? dabitur talis & illa Tibi.

Hinc simili monstrat: qui cæcum ducere cæcū

Qui? nequit: in foveā prorsus uterq; cadet.

Discipulus sanè supra nequit esse magistrum:

Perfectus, quando talis, ut ille, cluit.

Quid tu? festucamne vides in lumine fratris?

Et non in proprio credis adesse trabem?

Dicere nume potes? festucam tollere frater,

Ex oculo, sine me, tento, voloq; tuo.

Cæce trabē prius ejice! post & hypocrita tenta

Festucam fratris tollere forte tui.

Nam festuca trabem, festucam tollere verò

Trabs nequit, illa videt, cernit at ista nihil.

Pluribus absterget Schwemlerus pergat &
istud!

Ne Schwemlerus erit spongia grata Dei.

testatur

Queinzius.

Gleich wie der fromme Gott sehr kostfren allerwege
Geußt auß der schwangern Luft den angeneh-
men Regen/

Wie er das göldne rund/ das an dem Himmel gleißt
Den frommen/und zugleich den bösen/scheinen heißt.
So soll man gutes thun des Lebens Mitgenossen/
Es soh die Liebe seyn den Feinden unverschlossen/
Und solches angemert/daben man zeige frey
Daz jedem gutes thun/ der Christen folge sey.

Diß will mein Schwemler auch aus Gottes Wort
verfechten/

Auch nach dem Ulpian aus Bürgerlichen Rechten/
Und wie es billig helt der kluge Stagiris
Vornemlich wie es Gott vor gut und recht ansieht.
Den Schwemler wiederumb wird Gottes Hulde
lieben

Wie er Barmherzigkeit am Nächsten zu verüben/
Erweist: Gott verleih/ das Er in höchstem flor
In großer Wissenschaft und Künsten schwim-
empore!

Aufbegehren sagte dieses auf

Melchior Georg von Schwarzenberg
der großen Schulen zu Hall Mitheer

Omnibus in rebus primordia vera salutis
Fas ut quaramus. Pagina sacra jubet.
Hinc mare scriptura Schvveler tranando re-
Atq; sinus eius pandere totus amat. (mulcat
Gratulor ex animo divino Numine tranes
Heresim Syllas schismaticosq; locos.
Perge tuum studium doctis celebrare lacertis!
Et decus Aonidum larga brabea foret.
Insimulipse Deus semper tua dirigat ausa,
Ut sic conatu divite navis eat.

David Schellhammer/Hamb.

02 A 572
(1/2)

ULB Halle 3
003 808 483

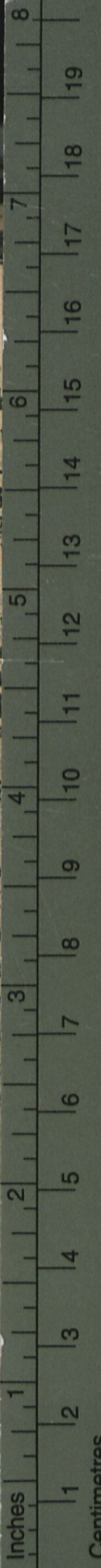
VΦ 17

EVANG.

CHRIST

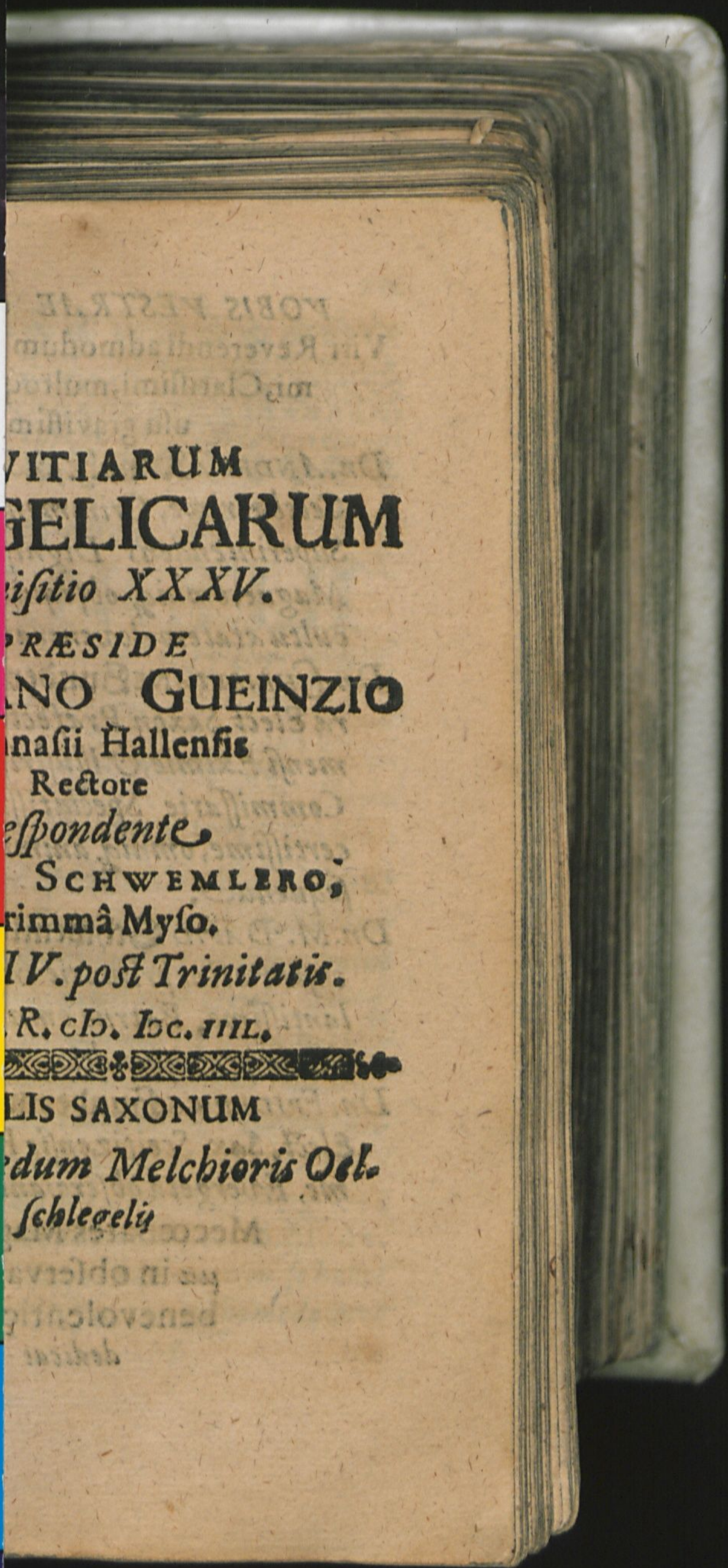
HALL

Q2 C

B.I.G.

Farbkarte #13

VITIARUM
GELICARUM

isitio XXV.

PRESIDE
NO GUEINZIO

nasii Hallensis

Rectore

espondente

SCHWEMLERO,

rimmâ Myso.

IV. post Trinitatis.

R. cl. lsc. III.

IS SAXONUM

edum Melchioris Oct.

schleœli

